ԱՐՄԱՏԻ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքն արգիլուած չէ, ամբողջ Շէք չրջանի (905նոյեմ.—906օգոստ.) բաժնորդագինն է 20 ֆր. կանխիկ վճարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամէն մէկ ամսականը 2 ֆր. հաշուելով 1906 օգոստոս ամսէն անդին չսկսելու պայմանով։

Խմբագիր և տպարակէտ է ստորագրեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France).

ԻՒ ՏԱՐԻ

Թիւ 21

1906 ՄԱՐՏ 21 Դ.

(Հ. Տ. Մարտ 8)

ՎԱՃԱՌՔՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, հասարակաբելով և կամ ամբողջ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։ Չարտաւոր չէ վերադարձնել չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յանուցումներ կընդունուին Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուով։

Յանուցման 1 մլ. կազիրը 1 սանդիմ կարժէ։ 1 գլխագիրը 2 սանդիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction : Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նամակ Անգլիայէն (Լոնտոն). — Նամակ Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներէն (Նիւ Եորք).—Նամակ Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներէն (Ռհոտ Հօլօրդը). — Պարձեալ դպրոց.—Հայեր ի Թիւրքիա.—Հայեր ի Ռուսիա. — Հայեր յԱնգլիա. — Հայեր յԵգիպտոս.— Ռումանիայի Հայերի հոգեւոր հովուութիւնը.—Թիւրքիայի լուրեր.—Ռուսիա.—Պարսկաստան. — Արտասահմանի լուրեր.—Յանուցումներ։

ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

"ԱՐՄԷՆԻԱ,,Ի

ԻՒ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ

(1905 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — 1906 ՕԳՈՍՏՈՍ)

21ԴՐ չրջանի բաժնորդագրութիւնը կսկսի 1905 նոյեմբերէն և կը տեւէ մինչև 1906 օգոստոսի վերջը։ Ամբողջ 21ԴՐ չրջանի բաժնորդագինն է 20 ֆրանգ կանխիկ վճարելի։ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի՛ ամսի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանգ հաշուելով։

Անոնք որ Արմենիայի Օժանդակ կը դրուին մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրին համեմատ խոստանալով իրենց պարտականութիւն իրենց

ՊԱՐԶ ԽՈՍՔ

(Շար. 19րդ թիվեն հետ)

Ինչո՞ւ ես այդպես ծանր կը շնչես, ինչո՞ւ ես այդպես կը հեկեկաս, ինչո՞ւ ես այդպես կը դողդողաս, ինչո՞ւ ես այդպես կը դեղնիս, ինչո՞ւ ես այդպես կը սարսափի

Առեն է մ՚ի վեր ժանտատենդի տե. ակ մը երեւան ելած է քաղաքիս մէջ և սկած է զոհեր տանիլ մանաւանդ երիտասարդներէն։ Այս հիւանդու. թիւնը նախ թոքատապի հանգամանքով սկսելով, վտանգաւոր կատակներ կ՚ընէ արդէն լեարդին, երիկամանց, ղիքներուն, նաեւ ուղեղին հետ, չատ անգամ ալ ժանտատենդի փոխուելով։ Այս հիւանդութիւնը նախ ծագում առաւ տեղւոյս գերմանական Որ. բանոցէն, ըստ ամերիկացի Տքդ. Ըլլըի՝ վարակուելով վերջերս հոն փոխադրուած Ս. Գրիգորի որբուհի. ներէն, որուն զոհ գնաց նոյն Որբա. նոցի մէկ անձնուէր գերման վարժու. հին Միս Բաթըրնքէ, ինչպէս նաեւ ուրիշ հայ վարժուհի մը և ուսուցիչ մը։ Թէեւ ուրիշներ ալ բռնուեցան, բայց առողջացան։ Վերջին։ մեր աղ գոյն չրլանակէն ալ մի քանի կարե. ւոր անձնաւորութիւններ զոհ գնա. ցին կարգ մը ժողովրդային ինքնակոչ կարլաթան բժիշկներու տուած սը. խալ դեղերուն և հրահանգներուն պատճառաւ մանաւանդ, որք չատ ե. րթ գած են մեր ժողովրդեան տը. գեա դասակարգին մէջ։»

— Զմիռնի մէջ մեռեր է Տիար Յոհան Ճէվահրտեան որ քանի մը տարի առաջ Ս. Զգ. Հիւանդանոցին կատած էր իր կալուածներ, պայմա. նով որ իր և իր կնոջ մահէն վերջ ազ. գին սեփականութիւն դառնան։

— Ս. Պատրիարք Հայրը ցաւակ ցական հեռագիր մը ղրկեց Կ. Պոլսի Բրանական դեսպան Տ. Գոնսգանին որ հարիւր կը գտնուի այժմ իր կնոջ մահին պատճառով։

— Երուսաղէմի Տ. Բարսղիւս Ս. Պատրիարքը հետեւեալ գիրը ղրկած է Կ. Պոլի իր պատրիարքական փո. խանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Չիլինկիր եանին.

«Ս. Աթոռոյս միաբաններէն երե. ւելի աբեղայ Լիփօրեան անցեալ յու. լիս ամսոյ վերջերն իր անձնական տը. րութեան ի դարման իր թախան. ձանց վրայ արտօնութիւն տուինք 3 ամսոյ համար գնալ իր ծննդավայրը (Կիպրոս) և վերադառնալ. և ապա ամիս մ՚եւս արտօնութիւն չնորհուե. ցաւ Յիշեալը Երուսաղէմի մէջ (Ս. Աթոռոյս) ոեւէ պաշտօն մը չունենալէ զատ՝ առանց մեզմէ արտօ. նութիւն առնելու ինքն իր գլխուն Եւրոպիոյ կողմերը գնացեր է. այս պատճառաւ զինքը Ս. Աթոռոյս միա. բանութենէն դուրս ձգած ենք. և հե. տեւաբար յանուն Երուսաղէմի ոչ մի պաշտօն չունենալէն զատ՝ դուրսերն իր միաբան ներկայանալու կամ դը. ամ հաւաքելու բնաւ իրաւունք մը ունի (1). ուստի կը յանձնարարեմք

(1) Յիշեալ Լիփօրեան Երեսիա վար. պետն անկէ մի քանի ամիս առաջ արձակած, և ոչ թէ Երուսաղէմի, իր անձնական ճանապարհածախքի նուով դրամ հանգանակած է Բարիզ գալու համար. հոն ալ դրամ հանգա. նելով անցեր է Մանչէսդըր, ուր յա. եր է 20 անգլ. ոսկիէն աւելի հանգա. ել իր ճանապարհածախքի համար և ալ անցեր գնացեր է Ամերիկա։

Ծ. Խմբ.

ձեզ ըստ այմ հրատարակութիւն ը. նել տալ լրագրաց մէջ ի գիտութիւն հասարակութեան։»

— Տիգրանակերտէն կը գրեն թէ ձմրան պատճառով աղքատների կա. րօտութիւններն աւելցած լինելուն հա. մար, Ղ. կիրակոս եկեղեցիի Ղեքատա խնամ մարմինը Առաջնորդին նախա. ձեռնութեամբ 12,000 օխա ածուխ բաժներ է կարօտեալներին։

Փետր. 6/19ին, Նորընտիր կաթա. կոս Ամթա պէյի ձերմանի ընթերց. ման հանդէսին ներկայ գտնուեր է ա. ռաջնորդ Գեր. Եղեկիէլ Ծ. Վ., կրօ նական և քաղաքական ժողովների անդամներին հետ մէկտեղ, և թուր. քերէն լեզուով բանախօսութիւն մ՚ը. րեր է որ լաւ տպաւորութիւն թողու. ցեր է ունկնդիրներին վրայ և մեծ պատիներ իրենց եղեր են կաթոլա. կին կողմէն։

— Կ. Պոլսի եկեղեցիներին մէջ այս տարի նորութիւն մը մտել է որ պատ. ճառ եղած է աւելի մեծ թուով ժողո. վրդի եկեղեցի յաճախելուն։ Յատկա. պէս պատրաստուած քաղցրանուագ դպիրներ մի քանի եկեղեցիների մէջ սկսած են պատարագի երգերը ե. ւաձայն երգել։ Մեծ-Պահքի Արե. ւագալի շարականներն ալ վարժա. րանների աշակերտուհիներէն յատ կապէս պատրաստուած խումբեր կեր. գեն, որոնց քաղցրահնչիւն ձայնը հո. գեզմայլ տպաւորութիւն մը կը գոր. ծէ ժողովրդին վրայ։

— Զմիռնի հարուստ հայերէն Ցի. ար Արապեան որ Եւրոպա կը գըտ. նուի այժմ, իրեն եղած հարցման մը պատասխանելով յայտներ է թէ կրկա փաքի ոչ միայն գիշերօթիկ վարժա. րան մը հիմնել Զմիռնի մէջ, այլ և ա. նոր ունեցելիք ծախքերին համար հա. սոյթներ ապահովել։

— Ամենայն Հայոց Վեհ. Կաթողի. կոսն իմացուցեր է Կ. Պոլսի Ս. Պատ. րիարքին թէ իր անձնական տկարու. թեան պատճառով կը յետաձգէ Թիւր. քիան ղրկուելիք վարդապետների ե. պիսկոպոս ձեռնադրութիւնը։

— Խարբերդի Դատէմ գիւղի եկե. ղեցիի քահանայներէն Տ. Ներսէս, Խարբերդի առաջնորդ Տ. Խոսրով Ծ. Վ. Պէհրիկեանի հետ անհամաձայնու. թիւններ ունենալով, գիւղացիներէն 15ի չափ ընտանիքներ իրեն հետ մի. ացուցեր և Խարբերդի հայ հոգեվա. կաններուն առաջնորդ Տ. Մտեփան եպ. Իսրայէլեանին դիմելով կաթոլիկու. թիւն ընդուներ են։

— Կ. Պոլսի թերթերը կը գրեն թէ Տիգրանակերտցի Հայ մը որին անու. նը չեն տուած այդ լուրերը, այլ կը գրեն միայն թէ իբր քառասուն տա րիէ ի վեր Ամերիկա հաստատուած հոն վաճառականութեամբ կը զբաղի եղեր, վերջերս մեռեր է։ Տիգրանակերտի մէջ իր ունեցած չարժուն և անշարժ կալուածները կտակեր է Տիգրանա. կերտի եկեղեցիին. սակայն իր ժա. ռանգորդները չեն ուզեր ճանչնալ այդ կտակն որ Ամերիկայի մէջ պատրաստ. ւած է։ Տիգրանակերտի առաջնորդա րանն այս պարագան տեղեկագրելով Կ. Պոլիս պատրիարքարանին, տնօրի. նութիւն մը խնդրեր է։

— Սեբաստիոյ առաջնորդ Գեր. Պետրոս արքեպիսկոպոս որ ժամանա. կէ մ՚ի վեր հիւանդ պառկած և աչքի տեսութիւնն ալ կորսնցուցած էր, վերջերս զգալի կերպով լաւացեր է, աչքերը քիչ մէ չատ կը տեսնեն, թէև բոլորովին ապաքինած չէ։

— Երզնկայի առաջնորդ ընտրուեր է Տ. Արտաւազդ վարդապետ Գալէն. տէրեան։

ՀԱՑԵՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ղարաբաղի առաջնորդ Գեր. Ցով. սէփ եպ. Շախեան չրլաբերական մը ղրկելով իր թեմերին, պատուիրեր է չընդունիլ այսուհետեւ քահանայ և չը ձեռնադրել այն ընծայացուներ որոնք չեն աւարտած հոգեւոր դպրոցների և կամ Գէորգեան Ճեմարանի դասըն. թացքը, նախապատուութիւն տալով այս վերջինին յատկապէս Շուշի և Նուխի քաղաքներին համար։ Հարիւր տուն բնակիչ ունեցող գիւղի մը հա. մար բաւական համարել մէկ քահա. նայ. իսկ երկու քահանայ ձեռնադրել այն գիւղերի համար ուր 200 տուն Հայ կը գտնուի։

— Պետերբուրգի Հայերի եկեղե. ցական խորհուրդն որոշեր է 100,000 րուբլի տալ եկեղեցիի գանձարանէն, կովկասի մէջ Թիւրք-հայկական ընդ. հարուածներէն ձլասուած Հայերին օգ. նելու համար։

— Երեւանի անուանի Հայերէն բժիշկ Լեւոն Տիգրանեան, որ ոչ միայն իբրեւ հմուտ և բարեսիրտ բժիշկ մը, այլև իբրև հանրային եռանդուն գոր. ծիչ մը ծանօթ եղած է, մեռեր է փետր. 15/28ին։ Տ. Լ. Տիգրանեան Տաճկահայաստանի վիճակին մտէն ծանօթանալու համար վա՛ ալ եկած պըտած էր։

— Մակուի (Պարսկաստան) խանը Նախիչեւանի (Ռուսիա) Հայերի յա ղորդ (առաջնորդական փոխանորդ) Թ.վմաս վարդապետին մի նամակ է ղրկեր որով կիմացունէ որ, եթէ, Ռատ. ւած մի՛ արասցէ, Նախիչեւանի Հա. յերը ձլաս հասցունեն իսյամ խանե. րին, որոնք ազգականական կապեր ունին Մակուի խանութեան հետ, ինք պիտի ստիպուի ալակցիլ Նախի. չեւանի իր ազգական խաներին. ուս. տի կը խնդրէ զգուշացունել Հայ ժո. ղովուրդն անոնց դէպ չելէ։

— Գիւղատնտես Տ. Կոստանդին Մելիք-Շահնազարեանց հրաւիր. ուած է Էչմիածին, կալուածների կա. ռավարչութեան պաշտօնով։ Հինգ տարիի համար պայմանագիրը կնքը. ւած է իրեն հետ։

— Հայ-Թիւրքական ընդհարում ներն իրենց սաստկութիւն կորսնցու. ցած են այժմ և գլխաւոր քաղաքնե. րին մէջ երկու կողմէն միանալով ժո. ղովներ կը կազմեն, հաշտութեան խոստումներն իրականացնելու համար։

Այդ աղէտաբեր ընդհարումներին բոլորովին վերջ տալու նպատակով՝ երկու կողմի ներկայացուցիչներէն Թիֆլիսի մէջ գումարուող համաժողո. վը փետր. 20/5 մարտին իր առաջին նիստն ըրաւ կովկասի փոխարքա. յութեան պալատին մէջ։ Հայերի կող. մէն 28 պատուիրակ ներկայ էին, կով. կասի հայաբնակ գ.նազան քաղաքնե. րէ ընտրուած, և Թիւրքերի կողմէն 29։ Հայ պատուիրակներէ մի քանին դեռ չէին հասած Թիֆլիս։ Փոխար. քայ կոմս Վորոնցով Տաշքով մի ճառ խօսելով ատեանը բանալէ յետոյ, խոր. հրդաժողովին նախագահութիւնը յանձնեց իր օգնականներէ զօրավար Մալամային և ինք մեկնեցաւ ժողո. վասրահէն։ Պատուիրակներն 2 ժամի չափ վիճաբանելէ յետոյ որոշեցին որ հետեւեալ երեկոյին, երեքշաբթի, վերատին ժողովուին, այս անգամ Թիֆլիսի քաղաքապետութեան դահ. լիճին մէջ, յանուր կերպով խոր. հրդակցելու համար իրենց մէջ, առանց կառավարչական պաշտօնատարների ներկայութեան, և եղած խորհրդակ. ցութիւններն ալ հրատարակութեան չյարուելու պայմանով։ Բայց յետոյ յարմար տեսնուեր է այդ յանուր խորհրդակցութեան ժողովն ալ կա. տարել փոխարքայական պալատին մէջ, հետեւեալ երեկոյին։

— Էչմիածնի Սինոդի անդամակ. ցութեան պաշտօնին մէջ հաստատուեր են Ծուրէնեան Գէորգ արքեպիսկո. պոսն և Նահապետեան եպիսկոպոսը։

— Ծարուխիւն Գ սրակէօզեան ա. նուն ուսուցիչը, որ յանձնուցած էր թէ Միհրթիւճ անուն պատկերազարդ օրաթերթ մը պիտի հրատարակէ, յունուար 15/28ին յանկարծամահ ե. ղեր է։ Ցաւով կը կարդանք Թիֆլիսի «Տարազ»ին մէջ թէ հանգուցեալ գը. րագէտն այնպիսի աղքատ գրութեան մէջ կը գտնուի եղեր որ իր թա. ղումն անգամ ուշացեր է որովհետեւ իր մարմինը սեւ հողին յանձնելու համար ալ ստիպուեր են մէկոցները ո. րոնել . . . ։

ՀԱՑԵՐ ԱՆԳԼԻԱ

Մանչէսդրի Արմենակ Ծ. Սիւզ. մէեան վաճառատունը, որ Մանչէսդրի հրապարակին վրայ 10,000 ոսկիի պարտք ունի եղեր, դադրեցուցեր է իր վճարումներ։ Նոյն վաճառատան Տրապիզոնի մասնաճիւղն ալ, որ Կ. Պոլսի հետ գործ կընէր, 2500 ոսկիի չափ պարտք ունի եղեր Կ. Պոլսի հը. րապարակին վրայ. բայց իր ունեցած գոյքեր կը բաւեն եղեր Կ. Պոլսի պարտքը գոցելու, %ին հարիւր վը. ճարելով։ Իսկ թէ ինչ կարգադրու. թիւն պիտի լինի Մանչէսդրի պա. հանջատէրերին համար, դեռ յայտնի չէ։ Մանչէսդրի հայ վաճառատուն. ներէն Թօքաթլեանը խոշոր գումար մը պահանջ ունի եղեր. նոյնպէս բա. ւական մեծ գումար մը Ժամկոչեանը։

ՀԱՑԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍ

Վսեմ. Պողոս փաշա Նուպարի նը. ւիրատուութեամբ չինուելիք նոր վար. ժարանի հիմնարկէքը մեծ հանդիսա. ւորութեամբ կատարուեր է մարտ 4ի կիրակի օր, նախագահութեամբ Գեր.

Առաջնորդ Մկրտիչ Ծ. վ. Աղաւնու-նի. Ներկայ գտնուեր են նաեւ Գեր. Եղնիկ եպ. Ապահունի և հոգեւորական դասը և աշխարհականներէն ալ գերբէթէ բոլոր ազգային պաշտօնատարները, ընկերութեան անդամներ և երկու սեռէ բազմութիւն մը։ Եգիպտոսի հանրային կրթութեան նախարար Եագուպ Արթին փաշան ալ ներկայ գտնուեր է։ Առաջնորդ Հայրը ողջոյնաւոր ուղերձ մը կարդացեր է, դրուատելով Պօղոս փաշայի այս կրթական բարերարութիւնը։ Այնուհետեւ Տիար Մուրէն Ազէմեան կարդացեր է Պօղոս Նուպար փաշայի ֆրանսերէն գրած մէկ ճառի հայերէն թարգմանութիւնը որ «Լուսաբեր»ի մէջ հրատարակուած կը տեսնենք և որ իր պարունակած կարեւոր յայտարարութիւններուն պատճառով կը դնենք մեր առաջիկայ թուին մէջ, Արեւելեան ընթերցողներուն համար։

Պօղոս փաշայի այն կրթական բարերարութիւնը դրուատող և շնորհակալութիւն յայտնող ճառեր կարդացեր են Ազգային Երեսփոխանական ժողովի կողմէն իր Բ. ատենապետը Տիար Երուանդ Աղաթօն Պէյ, Քաղ. ժողովի կողմէն առաջնորդարանի դիւանապետ Տիար Ն. Աղազարմ, Կրօնական ժողովի կողմէն Արժ. Շաղոյեան քահանան և վարժարանի Հոգաբարձութեան և ուսուցչական մարմնի կողմէն՝ Գահիրէի Ազգային վարժարաններուն տնօրէն Տիար Վահան Քիւրքճեան։

Ճառախօսութիւններէն յետոյ, կրօնական արարողութիւններով զետեղուեր է վարժարանին անկիւնաքարը, որի վերին երեսը փորուած փոսի մը մէջ դրուեր է վարժարանին յատակագիծը և յիշատակարանը պարունակող տուփ մը ուր քսակ մը դրամ և եգիպտահայ ու օտար թերթերի մի քանի օրինակներ դրեր է փաշան և կափարիչով մը գոցեր են վրան։

Այդ արարողութենէ վերջ, Պօղոս փաշա Նուպար որ իր ամբողջ ընտանիքով ներկայ կը գտնուէր հոն, հանդիսականները հրաւիրեր է յատակագիծ պատրաստուած ճոխ շքեղասեղանի մ'առջեւ ուր չամբանիաի բաժակներ պարպուեր են Նուպարեան գերդաստանի կենաց։

Պօղոս Նուպար փաշայի այդ գործն ու վարմունքը չատ արտագրաւ ու քաջալերիչ տպաւորութիւն մ'ունեցեր է ժողովրդին վրայ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱԻ ՀԱՑԵՐԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. Պոլսի պատրիարքարանի թաւն ժողովը մարտ 1/14ի նստին մէջ նկատողութեան առաւ այս առաջարկ թէ Ռումանիաի հոգեւոր հովուին ծախքերը պատրիարքարանի անտուկը հայթայթէ։ Որովհետեւ ոեւէ առաջնորդութեան կամ հոգեւոր հովուութեան համար պատրիարքարանի անտուկը վճարում չէ ըրած ու չկըրնար ընել, ժողովը չընդունեց այդ առաջարկը։ Ուրդէն Ռումանիաի հայ եկեղեցիները հարկ եղած միջոցներն ունին իրենց հոգեւոր հովուի նիւթական պէտքերը հոգալու համար։

ԹԻՒՐՔԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսի ամերիկեան դեսպան Մր. Լիշման մարտ 12ին Կ. Պոլսէն մեկներ է արձակուրդով, Ամերիկա երթալու համար։ Իր բացակայութեան միջոցին, դեսպանատան գործերը պիտի վարէ Ա. քարտուղար Մր. Ժէհէյ։

— Թիֆլիսի օսմանեան դեր-հիւպատոս նշանակուեր է Թրիխալաի հիւպատոս Անտօն էֆէնտին։

— Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն մարտ 17ին. «Զէրոքեան (?) անուն նշանաւոր քրիստոնեայ մը, որ Պասրայի նահանգի վարչական ժողովին (իտարէ մէճլիսի) անդամ էր, Պասրա քաղաքի չուկային մէջտեղ սպանուեցաւ Արաբներէ։ Մուրիական Տրիպոլսի հիանէլ-էքբատ գաւառակէն կրօնաժոլ միւսլիմաններ՝ պէյրութի նահանգին Օնեուքօ-էյուր կոչուած տեղի քրիստոնեայ ժողովրդին ստացուածները կը կողոպտեն և կրակի կուտան, նախապէս կիներին և տղաներին վրայ յարձակելով, որպէս զի ժողովրդին հարկադրեն իսլամութիւն ընդունելու։»

ՌՈՒՍԻԱ

Պետական Դումային համար նախնական ընտրութիւնները կատարուեցան մարտ 6/19ին Ռուսիաի ամենամեծ մասին մէջ, հանդարտութեամբ և առանց արիւնհեղութիւնների։ Միայն թէ ընտրական գործողութիւնների յատկացած տեղերը բազմաթիւ ոստիկաններով և զօրքերով շրջապատուած էին։ Անոնք որ այսպէս ճընշման տակ և առանց նախնական բաւական պատրաստութեան և առանց իրենց ընտրելիները բաւական ճանչցած լինելու ընտրութիւններ կատարելուն դէմ էին, բողոքեցին ու հեռացան քուէարկութեան տեղերէն։ Շատ տեղեր գործաւորները բողոքելով չեն մասնակցած երկրորդ կարգի ընտրութիւններին. կառարկեն նաեւ թէ իրենց ընտրելիք մարդերը իրրեւ քաղաքական յանցաւորներ բանտարկուած կը մնան. պէտք է նախ արձակել զանոնք։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Գնդապետ Կլուտօու Նիւքսմըն, որ 1904-1905ին անգլիական կառավարութեան կողմէն պաշտօնով Պարսկաստան ղրկուած էր, իր տեղեկագրի մէջ գրած է թէ անգլիական վաճառականութիւնը վերջերս պակսած է Պարսկաստանի մէջ։ Ատոր հակառակ, Ռուսիոյ վաճառականութիւնն աւելցած է այնտեղ։ 1904ին Ռուսիա համագումար 140 միլիոն ֆրանգի առուտուր ըրած էր Պարսկաստանի հետ, մինչ նոյն թուականին Անգլիոյ վաճառականութիւնն ատոր կէսին չէր հասած։ Գնդապետը կ'ըսէ թէ Պարսկաստան գտնուղ անգլիական հիւպատոսներուն աչակցութեան, որոնք, կ'ըսէ, աւելի քաղաքականութեամբ կը զբաղին և հոգ չեն տանիր առեւտրական յառաջդիմութեան խնդրին։

— Սալմաստէն ստացուած տեղեկութիւններուն նայելով, այնտեղի թիւրքական փոխ-հիւպատոսը, կաշառքով կեղծ անցաթուղթեր և հպատակութեան թուղթեր տուեր է պարսկահպատակ Ասորիներու որոնք Պարսկաստանի մէջ օտարահպատակներու ունեցած արտօնութիւններէն կօգտուին եղեր այդ կերպով։ Բայց խարէութիւնն երեւան ելնելով, տեղական պարսիկ իշխանութիւնները մերժեր են իրրեւ թիւրքահպատակ ճանչել այդպէս ապօրինաւոր կերպով իրենց հպատակութիւն թողուղները որոնք իրենց խարէութեան համար տուգանքի և պատիժ ենթարկուեր են։ Թիւրք հիւպատոսն ի չարկէ անզօր գտնուեր է իր խարէութեան զոհերը պաշտպանելու։

— Պարսկաստան երթալու համար Բէռլէրսպուրկէն փետր. 24ին ճանրայ ելեր է մի յանձնաժողով, որին պիտի յանձնուին էնզելիէն մինչեւ Բաշ Ղազվինէն մինչեւ Համատան և Զուլֆաէ մինչեւ Դավրէժ չինուած խճուղիները։

— Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն մարտ 18ին թէ պարսկական դեսպանն իր կառավարութեան կողմէն Ռ. Դրան ծանուցագրին տրուած պատասխանագիրը յանձնեց։ Այդ պատասխանագրի վերջաբանին մէջ ցոյց տրուած է թէ երկու միւսլիման տէրութիւններուն միջեւ լաւ յարաբերութիւնների պահպանումն ո՛րչափ արդիւնաւոր կը լինի խաղաղութեան և մարդկութեան գործին համար։ Պարսիկ կառավարութիւնն անմիջապէս պատուիրակներ պիտի ղրկէ օսմանեան պատուիրակներուն հետ բանակցելու համար երբ անհերքելի կերպով Պարսկաստանին վերաբերող հողերէն յ'ետ քաշուին օսմանեան զօրքերը։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրլինի լրագիրները փութացած են հրատարակել Գերմանիաի վերջին աշխարհահամարի նախնական թիւերն, որոնց մէ կիմացուի որ Գերմանիան 60 միլիոն և 500,000 բնակիչ ունի այժմ. միայն Բրուսիան ունի 37 միլիոն և 500,000 բնակիչ. իսկ Պերլոս Լոռէնը 1 միլիոն և 800,000 բնակիչ։

— Բրիտանական կայսրութեան ընդհանուր աշխարհահամարի արդիւնքը վերջերս հրատարակուած լինելով, կը տեսնուի որ 398 միլիոն 491,741 բնակիչ ունի եղեր, որոնցմէ 41 միլիոն 609,091ը կը բնակին Միացեալ Թագաւորութեան, Մանի կղզիին և Մանչի կղզիներուն մէջ։

Այդ ժողովուրդներ կրօնական տեսակէտով կը բաժնուին այսպէս. 208 միլիոն հնդիկ, 94 միլիոն մահմետական, 58 միլիոն քրիստոնեայ, 12 միլիոն պուտտայական և 23 միլիոն հեթանոս։

ԼՈՒՍՈ ՏԵՍԱԻ

ՄՈՒՐՃ Ամսագրի

1906 Թ. No. 1

Շարունակւում է բաժանորդագրութիւնը։ Արտասահմանում բաժանորդագինն է տարեկան 12 րուբլի (կամ 32 ֆր.)։ Տարին 12 մեծադիր, ստուար հատորներ։ Հասցէն՝

Rédaction de la Revue MOURTCH
TIFLIS (Russie)

ՀԱՑ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ (1794–1894) ՅՈՒԲԵԼԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս մեծադիր և լուսատիպ (phototypique) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտոնի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով։ Մէյմեղը դրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բոլորտիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներովը։

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհածախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ։

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՕԼՍՕՑ ՀԱՑՕՑ ԿԵԱՆՔԷՆ Ա ԻՆՆՈՒԱՐ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՂՂԱՐԻՒ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր տպական. ուած վարքուբարքով որչա՛փ չարչրիքներու պատճառ դարձած է և վերջի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ։ Գինն 1 ֆրանք։

ԹԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՄԻՀՐԱՆ Գ. ԹՕՓՐԱՀԱՆԵԱՆ

Գործարանատեր եգիպտական եւ թիւրքական գերբնտիր սիկարէդներու եւ կըտրուած ծխախոտի.

ՆԱԵԻ ՆԵՐԱԾՈՂ,

Թիւրքական ընտիր ծխախոտի տերեւներու.

Téléphon 5116 Madison Sq.
Հասցէ՝ M. G. Toprahanian
334 Fourth Ave.
(E.U. d'Amérique) New York

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար. անոնք որ պէտք կունենան Արմենիաի միջոցով մէկի դիմումներ կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունելիրենց ծանուցումներ, ըստ բազրական սովորութեան։ Ծանուցումներու գիները նշանակուած են Արմենիայի հակատը, տառերն վրայ հաշուելով. 1ր կաթոգրի (գլխագիր) համար 2 սանթիմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ։ 3 անգամ դրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ դրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 30 զեղչ։ Սակարկութիւն չընդունիր։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՓՐԱՀԱՆԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ

Հալիքի ապարան Մ. Փոբրուգալեան
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi